

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
В.І. ВЕРНАДСЬКОГО**

**Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра психології, філософії та суспільних наук**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ**

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

галузь знань 23 Соціальна робота

спеціальність 231 Соціальна робота

освітньо-професійна програма Соціальна робота

форма(и) навчання денна та заочна

КИЇВ 2025

РОЗРОБНИК силабусу: кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
психології, філософії та суспільних наук

Євген ПУЗИРЬОВ

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, філософії та
суспільних наук

Протокол № 1 від 25.08.2025 року

Завідувач кафедри

Олена ВЛАСЕНКО

Гарант освітньо-професійної програми 231 Соціальна робота
(кандидат педагогічних наук, доцент)

Світлана КОПИЛОВА

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1.Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Професійно-етичні основи соціальної роботи, ОК 2.3 в ОПП
2.Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова дисципліна циклу професійної підготовки
3.Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	1-й рік навчання, 1 семестр
4.Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	4 кредити ЄКТС (120 год.), з них: 40 год. аудиторного навантаження (20 годин лекційних, 20 години семінарських) та 80 години самостійної роботи.
5.Вид підсумкового (семестрового) контролю	екзамен
6.Інформація про консультації	Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom, корпоративну пошту, а також за запитом здобувача вищої освіти в онлайн форматі у месенджерах Telegram і Viber
7.Мова викладання	українська
8.Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Пузирьов Євген Володимирович (кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології, філософії та суспільних наук, доцент)
9.Контактна інформація викладача	puzegov.yevhen@tnu.edu.ua
10.Посилання на силабус на вебсайті Університету	
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Предметом вивчення навчальної дисципліни є: організаційно-правові й теоретичні засади соціальної роботи, особливості професійної етики соціального працівника. При вивченні дисципліни предметом уваги є предмет, завдання, теоретичні та методологічні засади соціальної роботи; складові професії соціального працівника: базові цінності, знання та вміння; професійні якості, функції та ролі соціального працівника; методи соціальної роботи; етичні засади соціальної роботи; кваліфікаційні вимоги до професійної

	діяльності соціального працівника.
Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Метою викладання навчальної дисципліни «Професійно-етичні основи соціальної роботи» є ознайомлення студентів із основами професійної діяльності соціальних працівників, нормативно-правовими й етичними засадами взаємодії з клієнтом; формування гуманістично-орієнтованого професійного світогляду майбутнього соціального працівника, основ професійної деонтології, професійної етики, професійної культури та навичок їх реалізації у навчальному процесі Завдання: - сприяння формуванню гуманістично-орієнтованого професійного світогляду майбутнього спеціаліста з соціальної роботи, який розуміє потреби та проблеми різних соціальних груп; - ознайомлення зі сферами діяльності спеціаліста з соціальної роботи, потенційними місцями майбутньої діяльності; - ознайомлення майбутніх соціальних працівників з принципами та нормами соціально-педагогічної етики; - формування уявлень про цілісний образ соціального працівника як людини, що володіє характерними гуманістичними духовно-моральними якостями, а також відповідним комплексом знань та умінь;
Пререквізити	«Система організації соціальних служб»
Постреквізити	«Правове регулювання соціальної роботи» «Менеджмент соціальної роботи»
Формат проведення дисципліни	Під час навчання використовуються наступні форми та методи: презентації, бесіди і дискусії, схеми, відео матеріали, навчальні фільми, виконання практичних завдань і індивідуально-дослідних завдань. Віртуальне навчальне середовище, яке використовуватиметься у разі роботи в

	дистанційному режимі на єдиної платформі Google Suite Education; через Google Classroom. У дистанційному режимі лекції / практичні / семінарські заняття будуть проведені за допомогою програм електронної комунікації Google Meet. Поточна комунікація з викладачем здійснюється через Classroom, корпоративну пошту, а також у месенджерах Telegram і Viber.
--	---

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни

Загальні компетентності,

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

ЗК16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності

Фахові компетентності

ФК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціальнопедагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи

4. Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми.

РН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

РН 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навч. заняття	Форми і методи контролю знань	К-ть год.
Змістовий модуль 1. Вступ до соціальної роботи			
Тема 1. Місце соціальної роботи в сучасному суспільстві. Соціальна робота як фахова діяльність Сутність соціальної роботи. Головна мотивація. Фундаментальні принципи. Соціальна робота як соціальний інститут. Напрями соціальної роботи. Сфера компетенції соціальної роботи у різних країнах. Погляди на сутність й зміст соціальної роботи як фахової діяльності. Практична соціальна робота. Зміст й мета соціальної роботи. Завдання та об'єкт. Суб'єкти соціальної роботи. Функції соціальної роботи. Ролі соціальних працівників. Сфера діяльності соціальних працівників. Передісторія виникнення фахової соціальної роботи. Проблеми періодизації історії соціальної роботи. Моделі становлення соціальної роботи. Погляди щодо суті й призначення соціальної роботи. Етапи професіоналізації соціальної роботи	Лекція Семинар	Вхідний контроль; співбесіда поточний	2 2
Тема 2. Вимоги до соціального працівника Складові ідеального образу соціального працівника. Сучасний соціальний працівник як фахівець. Фахові знання та вміння. Критерії компетентності соціальних працівників. Професійне становлення соціального працівника. Принципи професійного виховання соціального працівника. Контексти реалізації діяльності соціального працівника. Показники професіоналізму соціального працівника. Групи особистісних якостей соціального працівника. Гуманність соціальної роботи та альтруїзм. Система цінностей фахівця з соціальної роботи.. Взаємозв'язок між професійними і духовно-моральними якостями соціального працівника.	Лекція Семинар	Поточний	2 4

Характеристика справжнього фахівця соціальної роботи. Політика академічної доброчесності. Корупція як соціальна патологія. Шляхи протидії корупції в Україні			
Тема 3. Організаційна структура соціальної роботи Мережа відомств України, причетних до соціальної сфери. Сутність соціального обслуговування і соціальної служби. Організаційні рівні діяльності соціальних інституцій. Державні соціальні служби в Україні. Система соціальних служб сучасної України. Державні заклади, що здійснюють роботу з людьми похилого віку, дорослими особами з функціональними обмеженнями, психічно хворими. Державні центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Центри по роботі з жінками, бездомними особами та з людьми, котрі звільнилися з місць позбавлення волі. Недержавні організації у соціальній сфері. Внесок недержавних організацій у соціальне обслуговування. Формування системи недержавних соціальних служб в Україні. Співпраця державних соціальних служб із «третім сектором» в Україні.	Лекція Семинар	Поточний	2 4
Тема 4. Правові засади соціальної роботи Механізми правового регулювання фахової діяльності фахівців соціальної роботи. Професійне регулювання. Ліцензування як різновид правового регулювання. Контрактна система відносин між державними й недержавними організаціями. Нормативна база соціальної роботи в Україні. Становлення українського законодавства. Законодавство України, дотичне до надання соціальних послуг. Українське законодавство, що опосередковано впливає на розвиток соціальної роботи. Державні програми як документальне забезпечення соціальної політики і соціальної роботи. Положення, затверджені указами Президента України та постановами Кабінету Міністрів. Державні соціальні стандарти	Лекція Семинар	Поточний	2 2
Тема 5. Особливості управління соціальною роботою. Менеджмент соціальної роботи. Загальні теорії управління. Засади управління. Специфіка управління соціальною роботою. Новий менеджериалізм. Децентралізація соціальних послуг. Формування команди у соціальній службі. Взаємозв'язок соціальної роботи з політикою держави	Лекція	Проміжний	2
Змістовий модуль 2. Деонтологія соціального працівника Тема 6. Права людини і громадянське суспільство Поняття громадянського суспільства. Правова	Лекція Семинар	Поточний	2 2

свідомість та правова культура – складові громадянського суспільства. Ідея прав людини як чинник соціальної роботи. Права людини: першого, другого і третього поколінь. Професійний обов'язок та професійна відповідальність соціального працівника перед суспільством та державою, перед професійною групою (колегами). Професійний обов'язок соціального працівника по відношенню до клієнта. Обов'язок соціального працівника перед самим собою. Професійні межі соціальної роботи. Моделі прийняття рішень. «Професійне вигорання». Використання стратегій релаксації. Профілактика стресу соціальних працівників. Прийняття рішень у ситуації морального вибору			
Тема 7. Метацінності та ідеали соціальної роботи Система філософських цінностей соціальної роботи. Цінності-цілі. Цінності-засоби. Цінність людського життя. Мир як цінність. Принцип рівності та недискримінації. Справедливість як непересічна цінність соціальної роботи. Солідарність, соціальна відповідальність, соціальна справедливість. Моральна норма як структурний компонент моралі. Структура моральних норм соціальної роботи. Моральні знання. Моральні переконання. Моральна потреба. Роль професійної моралі у формуванні особистості соціального працівника. Чесність. Совісність. Об'єктивність. Справедливість. Тактовність. Уважність і спостережливність. Терпимість. Витримка і самовладання. Доброта. Любов до людей. Самокритичність. Адекватність самооцінки. Терпіння. Комунікабельність. Оптимізм. Сила волі. Емпатія. Академічна доброчесність	Лекція Семінар	Поточний	4 2
Тема 8. Професійна етика та професійна деонтологія Роль етики у розвитку суспільства. Основні етичні концепції. Основні категорії професійної етики: етичні стосунки, етична свідомість, етичні дії та професійний обов'язок. Деонтологія як розділ етики. Визначення професійної деонтології. Питання етики у соціальній роботі. Визначення етики, моралі, моральності. Мета й завдання етики соціальної роботи. Функції етики соціальної роботи. Принципи етики соціальної роботи. «Золоте правило» етичної системи. Особливості етичної культури та її зв'язок з професійним іміджем соціального працівника. Етична культура та її складова. Поняття іміджу соціального працівника. Складові зовнішньої та внутрішньої привабливості соціального працівника як складова іміджу. Мистецтво подібатись і мистецтво впливу на	Лекція Семінар		4 2

оточуючих як елемент іміджу у соціальній роботі. Етичний кодекс – основа професійної діяльності. Конституція України та інші нормативно-правові документи. Професійно-етичний кодекс членів Української Асоціації соціальних працівників як система професійних дій. Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників. Професійно-етичні кодекси соціальних працівників різних країн світу. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України: зміст та структура.			
Тема 9. Основи етичної комунікації в професійній діяльності соціального працівника Основи спілкування соціального працівника як невід’ємна риса професійної компетентності. Основні форми і стилі етичного спілкування. Слухання як провідна якість соціального працівника. Особливості етичного спілкування з різними категоріями клієнтів.	Семінар		2

6. Організація самостійної роботи студентів

№ теми	Зміст завдання самостійної роботи	Форма звітності
1.	Конспектування статті.	Конспект
2.	Опрацювання лекційного матеріалу	Опорна схема
3.	Виконання індивідуального науково-дослідного завдання	Програма
4.	Контрольна робота (тести)	Відповіді
5.	Підготовка презентації доповіді на семінарське заняття	Мультимедійна презентація
6.	Творча імпровізація	Відеоролик

7. Технічне та програмне забезпечення (обладнання).

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться оцінювання виконання самостійних робіт, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має

самостійно потурбуватися про якість доступу до Інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- виконання індивідуальних завдань,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ навчальної дисципліни містить

- 1) сила бус навчальної дисципліни
- 2) базові навчальні посібники з дисципліни
- 3) конспект лекцій на електронних носіях
- 4) мультимедійні презентації до тем лекцій
- 5) методичні вказівки до семінарських занять та виконання завдань з модулю самостійної роботи
- 6) Питання до проміжного контролю (тести до тем дисципліни/змістових модулів, питання до контрольної роботи)
- 7) перелік питань до підсумкової форми контролю (залік чи екзамен)

8. Політика дисципліни.

Відвідування лекційних занять є обов'язковим. Лекції дають можливість усунути обмеження, які виникають при самостійній роботі з підручником. Завдяки лекції тезаурус дисципліни адаптується до рівня сприйняття студентами, є можливість обговорення дискусійних питань і досягнення розуміння змісту, а не просте його відтворення. Якщо студент відсутній на лекції, він завжди може опрацювати її зміст за конспектом або презентацією, але у цьому випадку існує велика ймовірність того, що цілісне розуміння теми може бути не досягнуте.

Тематика лекцій висвітила у силабусі дисципліни. Питання, які ставить лектор присутнім, призначені для того, щоб привернути увагу до важливих моментів або для стимулювання роздумів над темою заняття. Це не спосіб перевірки знань студентів.

Працюючи на лекції, студенту не обов'язково конспектувати основні положення. Це він робитиме під час виконання завдань самостійної роботи – складаючи опорний конспект на основі опрацювання тексту лекції. Під час самої лекції варто зосередити увагу на змісті навчального матеріалу та його структурі. Під час лекції вітається постановка студентами питань лектору. Кожне сформульоване питання – ознака осмислення матеріалу, що викладається. Тому найбільш цікаві питання лектору – це додаткові бали студенту.

Головне завдання семінарських занять – навчитись логічно мислити і висловлювати власні думки. Відвідування семінарських занять є обов'язковим. При підготовці до семінарського заняття студент готує доповідь на одну із тем, запропонованих у плані семінарського заняття.

Доповідь, яка готується кожним студентом до теми семінарського заняття, обов'язково ґрунтується на опрацюванні кількох джерел інформації (не менше 3), застосуванні методів аналітичного дослідження (обов'язковість аналізу викладених положень та висновків) дотриманні вимог академічної доброчесності (обов'язковість вказівки авторів, положення яких аналізуються у доповіді, а також наявність списку використаних джерел). Джерела інформації обов'язково мають бути такими, що заслуговують на довіру. Це можуть бути монографії, підручники, навчальні посібники, статті періодичного друку тощо. Обов'язковим є дотримання вимог академічної доброчесності.

Всі учасники семінарського заняття – не пасивні слухачі, а активні критики. Важливо навчитись грамотно ставити питання, якщо доповідачем представлено якісь незрозумілі положення або якщо тема доповіді залишилась нерозкритою. Не менш важливо вміти висловити власну позицію з питання, що обговорюється. Рівень активності на занятті – це додаткові бали студенту.

Ліквідація заборгованості із семінару відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. При цьому оцінка знижується на 1 бал (кожного наступного тижня)

Після останнього семінарського заняття з першого модуля проводиться контрольна робота. Це форма проміжного контролю. Оскільки вона виконується в поза аудиторний час, то зараховується як вид самостійної роботи. Контрольна робота у формі тесту – це відповідь на запропоновані питання тесту, який охоплює всі теми першого змістового модулю

9. Система оцінювання та вимоги.

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	A: 90 – 100 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	B: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	C: 75 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	D: 66 – 74 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	E: 60 – 65 б.

Види контролю:

Вхідний контроль знань здійснюють на перших навчальних заняттях з метою виявлення рівня базових знань, умінь та навичок студентів із навчальної дисципліни.

Поточний контроль відбувається впродовж вивчення дисципліни на семінарських заняттях у формі представлення та обговорення доповідей, а також виконання завдань самостійної роботи. Поточний контроль проводиться в усній і письмовій формі. Якщо студент не виступив на занятті з доповіддю (усний контроль), то він надсилає цю доповідь у письмовому вигляді у Google Classroom (письмовий контроль). Контроль самостійної роботи відбувається шляхом перевірки конспекту, опорного конспекту та виконаних завдань.

Використовується і метод самоконтролю, засобом якого є питання для самоперевірки (подані до лекційного матеріалу)

Поточний контроль також здійснюється через моніторинг виконання студентами завдань аудиторної і самостійної роботи. Результати такого моніторингу відображаються у Google Classroom, що дозволяє систематично відстежувати рівень активності студентів в освоєнні дисципліни

Проміжний контроль відбувається в кінці вивчення змістових модулів і здійснюється у вигляді контрольної роботи (тести або письмово). Контрольні завдання за змістовим модулем включають тестові питання (одна правильна відповідь із чотирьох запропонованих). Контрольна робота проводиться після вивчення змістового модулю.

Підсумковий контроль передбачає складання екзамену. Питання для підготовки наведено у Додатку.

Для допуску до екзамену студенту треба мати **мінімальну кількість балів** – 30 балів. Для їх отримання необхідно: 1) підготувати три письмові доповіді за темами семінарських занять; 2) виконати три завдання з модулю самостійної роботи за власним вибором із наданого переліку. Метод контролю: перевірка письмових завдань

Усі форми контролю забезпечують можливість оцінки діяльності здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою

Розподіл балів за видами діяльності:

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль I		Модуль II		Форма контролю
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	
Робота на семінарському занятті	4	4	16	1	4	Екзамен
Підготовка презентації до доповіді	1	4	4	1	1	
Опрацювання лекційного матеріалу	3	4	12	1	3	
Виконання	10			1	10	

індивідуального завдання (програма)						100
Творча імпровізація	10			1	10	
Проміжний контроль (тести)	0,5	20	10			
ЕКЗАМЕН					30	
Разом			42		58	
Розрахунок балу за курс: 70+30=100						

10. Рекомендовані джерела інформації

Назва теми	Рекомендовані джерела інформації до теми (основна література; допоміжна література; інформаційні ресурси в мережі Інтернет)
Тема 1. Місце соціальної роботи в сучасному суспільстві. Соціальна робота як фахова діяльність	Основна література: Соціальна робота в Україні: перші кроки // Під ред. В.Полтавця. - К., 2000 Соціальна робота: В 3-х ч. Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред.Семигіної, І. Григи. К.: Києво-Могилянська академія, 2004 Допоміжна література: Етика соціальної роботи: принципи і стандарти // Соціальна політика і соціальна робота. 1998. № 4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна політика і соціальна робота. 2003. № 1. Лукас Д., Васильченко О. Етичні принципи та цінності соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: перші кроки / К.: КМ Академія, 2000. Мигович І.І. Соціальна робота. Ужгород, 1997. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи// Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. № 24. Управлінські аспекти соціальної робота : курс лекцій / М. Ф. Головатий(кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за ред. М. Ф.Головатого. К. : МАУП, 2004.368 с Інформ.ресурси: https://youtu.be/2IS4YTn2Ows?si=z2jJXklwsT2p2HWi Любить себя www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни).
Тема 2. Вимоги до соціального працівника	Основна література: Соціальна робота в Україні: перші кроки // Під ред. В.Полтавця. - К., 2000 Соціальна робота: В 3-х ч. Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред.Семигіної, І. Григи. К.: Києво-Могилянська академія, 2004 Допоміжна література: Етика соціальної роботи: принципи і стандарти // Соціальна політика і соціальна робота. 1998. № 4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна політика і соціальна робота. 2003. № 1. Лукас Д., Васильченко О. Етичні принципи та цінності соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: перші кроки / К.: КМ Академія, 2000. Мигович І.І. Соціальна робота. Ужгород, 1997. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи// Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. № 24.

	Управлінські аспекти соціальної роботи : курс лекцій / М. Ф. Головатий(кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за ред. М. Ф.Головатого. К. : МАУП, 2004.368 с Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни).
Тема 3. Організаційна структура соціальної роботи	Основна література: Соціальна робота в Україні: перші кроки // Під ред. В.Полтавця. - К., 2000 Соціальна робота: В 3-х ч. Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред.Семигіної, І. Григи. К.: Києво-Могилянська академія, 2004 Допоміжна література: Етика соціальної роботи: принципи і стандарти // Соціальна політика і соціальна робота. 1998. № 4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна політика і соціальна робота. 2003. № 1. Лукас Д., Васильченко О. Етичні принципи та цінності соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: перші кроки / К.: КМ Академія, 2000. Мигович І.І. Соціальна робота. Ужгород, 1997. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи// Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. № 24. Управлінські аспекти соціальної роботи : курс лекцій / М. Ф. Головатий(кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за ред. М. Ф.Головатого. К. : МАУП, 2004.368 с
Тема 4. Правові засади соціальної роботи	Основна література: Соціальна робота в Україні: перші кроки // Під ред. В.Полтавця. - К., 2000 Соціальна робота: В 3-х ч. Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред.Семигіної, І. Григи. К.: Києво-Могилянська академія, 2004 Допоміжна література: Етика соціальної роботи: принципи і стандарти // Соціальна політика і соціальна робота. 1998. № 4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна політика і соціальна робота. 2003. № 1. Лукас Д., Васильченко О. Етичні принципи та цінності соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: перші кроки / К.: КМ Академія, 2000. Мигович І.І. Соціальна робота. Ужгород, 1997. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи// Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. № 24. Управлінські аспекти соціальної роботи : курс лекцій / М. Ф. Головатий(кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за ред. М. Ф.Головатого. К. : МАУП, 2004.368 с Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни).
Тема 5. Особливості управління соціальною роботою	Основна література: Соціальна робота в Україні: перші кроки // Під ред. В.Полтавця. - К., 2000 Соціальна робота: В 3-х ч. Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред.Семигіної, І. Григи. К.: Києво-Могилянська академія, 2004

	Допоміжна література: Етика соціальної роботи: принципи і стандарти // Соціальна політика і соціальна робота. 1998. № 4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна політика і соціальна робота. 2003. № 1. Лукас Д., Васильченко О. Етичні принципи та цінності соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: перші кроки / К.: КМ Академія, 2000. Мигович І.І. Соціальна робота. Ужгород, 1997. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи// Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. № 24. Управлінські аспекти соціальної робота : курс лекцій / М. Ф. Головатий(кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за ред. М. Ф.Головатого. К. : МАУП, 2004.368 с Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни)..
Тема 6. Права людини і громадянське суспільство	Основна література: Соціальна робота в Україні: перші кроки // Під ред. В.Полтавця. - К., 2000 Соціальна робота: В 3-х ч. Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред.Семигіної, І. Григи. К.: Києво-Могилянська академія, 2004 Допоміжна література: Етика соціальної роботи: принципи і стандарти // Соціальна політика і соціальна робота. 1998. № 4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна політика і соціальна робота. 2003. № 1. Лукас Д., Васильченко О. Етичні принципи та цінності соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: перші кроки / К.: КМ Академія, 2000. Мигович І.І. Соціальна робота. Ужгород, 1997. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи// Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. № 24. Управлінські аспекти соціальної робота : курс лекцій / М. Ф. Головатий(кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за ред. М. Ф.Головатого. К. : МАУП, 2004.368 с Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни).
Тема 7. Метацінності та ідеали соціальної роботи	Основна література: Соціальна робота в Україні: перші кроки // Під ред. В.Полтавця. - К., 2000 Соціальна робота: В 3-х ч. Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред.Семигіної, І. Григи. К.: Києво-Могилянська академія, 2004 Допоміжна література: Етика соціальної роботи: принципи і стандарти // Соціальна політика і соціальна робота. 1998. № 4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна політика і соціальна робота. 2003. № 1. Лукас Д., Васильченко О. Етичні принципи та цінності соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: перші кроки / К.: КМ Академія, 2000.

	Мигович І.І. Соціальна робота. Ужгород, 1997. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи// Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. № 24. Управлінські аспекти соціальної робота : курс лекцій / М. Ф. Головатий(кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за ред. М. Ф.Головатого. К. : МАУП, 2004.368 с Інформ.ресурси: www.book-online.com.ua (ресурс доступу до навчальної літератури, у тому числі із данної дисципліни).
Тема 8. Професійна етика та професійна деонтологія	Основна література: Соціальна робота в Україні: перші кроки // Під ред. В.Полтавця. - К., 2000 Соціальна робота: В 3-х ч. Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред.Семигіної, І. Григи. К.: Києво-Могилянська академія, 2004 Допоміжна література: Етика соціальної роботи: принципи і стандарти // Соціальна політика і соціальна робота. 1998. № 4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна політика і соціальна робота. 2003. № 1. Лукас Д., Васильченко О. Етичні принципи та цінності соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: перші кроки / К.: КМ Академія, 2000. Мигович І.І. Соціальна робота. Ужгород, 1997. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи// Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. № 24. Управлінські аспекти соціальної робота : курс лекцій / М. Ф. Головатий(кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за ред. М. Ф.Головатого. К. : МАУП, 2004.368 с
Тема 9. Основи етичної комунікації професійній діяльності соціального працівника	Основна література: Соціальна робота в Україні: перші кроки // Під ред. В.Полтавця. - К., 2000 Соціальна робота: В 3-х ч. Ч. 1. Основи соціальної роботи / За ред.Семигіної, І. Григи. К.: Києво-Могилянська академія, 2004 Допоміжна література: Етика соціальної роботи: принципи і стандарти // Соціальна політика і соціальна робота. 1998. № 4. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України // Соціальна політика і соціальна робота. 2003. № 1. Лукас Д., Васильченко О. Етичні принципи та цінності соціальної роботи // Соціальна робота в Україні: перші кроки / К.: КМ Академія, 2000. Мигович І.І. Соціальна робота. Ужгород, 1997. Міжнародна декларація етичних принципів соціальної роботи// Соціальна політика і соціальна робота. - 1998. № 24. Управлінські аспекти соціальної робота : курс лекцій / М. Ф. Головатий(кер. авт. кол.), М. П. Лукашевич, Г. А. Дмитренко [та ін.] ; за ред. М. Ф.Головатого. К. : МАУП, 2004.368 с

ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ З ДИСЦИПЛІНИ

«ПРОФЕСІЙНО-ЕТИЧНІ ОСНОВИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ»

1. Сутність соціальної роботи. Головна мотивація. Фундаментальні принципи. Сфера компетенції соціальної роботи у різних країнах.
2. Соціальна робота як соціальний інститут. Напрями соціальної роботи.
3. Погляди на сутність й зміст соціальної роботи як фахової діяльності. Практична соціальна робота.
4. Мета й зміст соціальної роботи.
5. Об'єкт і суб'єкт соціальної роботи.
6. Функції соціальної роботи.
7. Ролі соціальних працівників. Сфера діяльності соціальних працівників.
8. Передісторія виникнення фахової соціальної роботи. Проблеми періодизації історії соціальної роботи. Погляди щодо суті й призначення соціальної роботи. Етапи професіоналізації соціальної роботи.
9. Складові ідеального образу соціального працівника. Фахові знання та вміння. Критерії компетентності соціальних працівників.
10. Професійне становлення соціального працівника. Показники професіоналізму соціального працівника. Групи особистісних якостей соціального працівника.
11. Гуманність соціальної роботи та альтруїзм. Система цінностей фахівця з соціальної роботи.. Взаємозв'язок між професійними і духовно-моральними якостями соціального працівника..
12. Мережа відомств України, причетних до соціальної сфери. Сутність соціального обслуговування і соціальної служби. Організаційні рівні діяльності соціальних інституцій.
13. Державні соціальні служби в Україні. Система соціальних служб сучасної України.
14. Державні заклади, що здійснюють роботу з людьми похилого віку, дорослими особами з функціональними обмеженнями, психічно хворими.
15. Державні центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.
16. Недержавні організації у соціальній сфері. Формування системи недержавних соціальних служб в Україні. Співпраця державних соціальних служб із «третім сектором» в Україні.
17. Механізми правового регулювання фахової діяльності фахівців соціальної роботи. Ліцензування як різновид правового регулювання. Контрактна система відносин між державними й недержавними організаціями.
18. Нормативна база соціальної роботи в Україні. Законодавство України, дотичне до надання соціальних послуг. Законодавство, що опосередковано впливає на розвиток соціальної роботи.
19. Державні програми як документальне забезпечення соціальної політики і соціальної роботи. Положення, затверджені указами Президента України та постановами Кабінету Міністрів. Державні соціальні стандарти

20. Менеджмент соціальної роботи. Загальні теорії управління. Специфіка управління соціальною роботою.
21. Новий менеджеріалізм. Децентралізація соціальних послуг. Формування команди у соціальній службі.
22. Взаємозв'язок соціальної роботи з політикою держави
23. Поняття громадянського суспільства. Правова свідомість та правова культура – складові громадянського суспільства. Ідея прав людини як чинник соціальної роботи.
24. Професійний обов'язок та професійна відповідальність соціального працівника перед суспільством та державою, перед професійною групою (колегами), по відношенню до клієнта, перед самим собою.
25. Професійні межі соціальної роботи. Прийняття рішень у ситуації морального вибору. Моделі прийняття рішень.
26. «Професійне вигорання». Використання стратегій релаксації. Профілактика стресу соціальних працівників.
27. Система філософських цінностей соціальної роботи. Цінності-цілі. Цінності-засоби. Цінність людського життя. Мир як цінність. Принцип рівності та недискримінації. Справедливість як непересічна цінність соціальної роботи. Солідарність, соціальна відповідальність, соціальна справедливість.
28. Моральна норма як структурний компонент моралі. Структура моральних норм. Моральні знання. Моральні переконання. Моральна потреба. Роль професійної моралі у формуванні особистості соціального працівника.
29. Чесність. Совісність. Об'єктивність. Справедливість. Тактовність. Уважність і спостережливість. Терпимість. Витримка і самовладання. Доброта. Любов до людей. Самокритичність. Адекватність самооцінки. Терпіння. Комунікабельність. Оптимізм. Сила волі. Емпатія.
30. Роль етики у розвитку суспільства. Основні етичні концепції. Основні категорії професійної етики: етичні стосунки, етична свідомість, етичні дії та професійний обов'язок.
31. Деонтологія як розділ етики. Визначення професійної деонтології.
32. Питання етики у соціальній роботі. Визначення етики, моралі, моральності. Мета й завдання етики соціальної роботи. Функції етики соціальної роботи.
33. Принципи етики соціальної роботи. «Золоте правило» етичної системи.
34. Особливості етичної культури та її зв'язок з професійним іміджем соціального працівника. Етична культура та її складова.
35. Поняття іміджу соціального працівника. Складові зовнішньої та внутрішньої привабливості. Мистецтво подобатись і мистецтво впливу як елемент іміджу.
36. Етичний кодекс – основа професійної діяльності. Професійно-етичний кодекс членів Української Асоціації соціальних працівників як система професійних дій.
37. Міжнародні етичні стандарти соціальних працівників. Професійно-етичні кодекси соціальних працівників різних країн світу

38. Етичний кодекс спеціалістів із соціальної роботи України: зміст та структура.
39. Основи спілкування соціального працівника як невід'ємна риса професійної компетентності. Основні форми і стилі етичного спілкування.
40. Слухання як провідна якість соціального працівника. Особливості етичного спілкування з різними категоріями клієнтів.